

Universitatea “Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca
Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor
Catedra de Finanţe

Rezumatul tezei de doctorat
POLITICI BUGETARE CONSACRATE UNIUNII EUROPENE ŞI
IMPLICAŢIILE LOR ASUPRA ECONOMIEI ÎNTREPRINDERII

Conducător ştiinţific
Prof.univ.dr Ioan E. NISTOR

Doctorand
Paul Vasile ZAI

Cluj-Napoca
2010

CUPRINS TEZĂ DE DOCTORAT

Introducere. Motivația temei	1
<i>CAP.1 ABORDĂRI CONCEPTUALE PRIVIND COMPONENTELE POLITICILOR ECONOMICE</i>	8-38
1. 1. Politici bugetare- elemente conceptuale	8
1.1.1. Aspecte conceptuale legate de principalele politici economice	8
1.1.2. Componente ale politicii bugetare	21
1.1.3. Actori implicați în realizarea politicilor bugetare	36
<i>CAP. 2 IMPLICAȚIILE NOILOR ABORDĂRI PRIVIND POLITICILE BUGETARE ASUPRA EVOLUȚIEI ECONOMIEI</i>	39-69
2.1. Opțiunea publică o abordare modernă în politicile bugetare	39
2.1.1. Considerații generale privind teoria opțiunii publice și politica bugetară	39
2.1.2 Influența teoriei opțiunii publice asupra economiei	47
2.2. Noi tendințe în politicile bugetare	55
2.2.1. Metode moderne de formulare a politicilor bugetare prin intermediul bugetelor	55
2.2.2. Influența noilor metode ale politicilor bugetare asupra economiei	63
<i>CAP. 3 STUDIU PRIVIND BUGETELE ȚĂRILOR UNIUNII EUROPENE COMPARATIV CU ROMÂNIA</i>	70-166
3.1. Caracteristici privind veniturile bugetare	70
3.2. Conținutul și structura veniturilor bugetare	74
3.2.1. Veniturile totale	74
3.2.2. Impozitele totale	81
3.2.3. Impozitele directe	84
3.2.4. Impozitele indirecte	91
3.2.5. Contribuțiile sociale	97
3.2.6. Alte venituri	102
3.2.7. Puncte de vedere privind tendința veniturilor bugetare.	103
3.3. Apartenența cheltuielilor bugetare	112
3.4. Caraceristici specifice cheltuielilor bugetare și evoluția acestora	113
3.4. 1. Cheltuielile totale	113
3.4.2 Cheltuielile bugetare	120

3.5. Cercetări privind descentralizarea cheltuielilor bugetare	151
<i>CAP. 4 RAPORTURI ÎNTRE POLITICILE BUGETARE ȘI ECONOMIA ÎNTREPRINDERII</i>	167-241
4.1. Politica bugetară privind creșterea competitivității economice a întreprinderilor	167
4.1.1. Considerații privind influența politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii în România	167
4.1.2. Influența politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii din România – studiu evolutiv. Politica de dividende, profit și contribuții sociale	174
4.2. Aspecte legate de politica de subvenționare a întreprinderilor	183
4.2.1. Reglementări europene privind ajutorul de stat acordat întreprinderilor	183
4.2.2. Regimul ajutoarelor de stat pentru întreprinderile din România în viziunea politicilor bugetare	186
4.3. Politica de subvenționare din Uniunea Europeană	198
4.3.1. Reglementări actuale și tendințe în politica de subvenționare	198
4.3.2. Ajutoarele de stat acordate sectorului întreprinderilor în Uniunea Europeană	215
4.4. Implicațiile crizei economice asupra politicilor bugetare în principalele țări din U.E. 27	228
<i>CAP.5 EFECTUL POLITICILOR BUGETARE ASUPRA ECONOMIEI ÎNTREPRINDERII ȘI MODALITĂȚI DE CUANTIFICARE A ACESTORA</i>	242-275
5.1. Efectele politicii bugetare a veniturilor asupra întreprinderii	243
5.1.1 Efectele politicii bugetare prin impozite directe asupra întreprinderii	243
5.1.2 Efectele politicii bugetare din impozite indirecte asupra întreprinderii	253
5.1.3 Efectele politicii bugetare din contribuțiile sociale asupra întreprinderii	256
5.2. Efectele politicii bugetare a cheltuielilor asupra întreprinderii	258
5.2.1 Modelele politicii de subvenționare a economiei întreprinderii din perspectiva principalelor instrumente folosite	258
CONCLUZII	282
Bibliografie	291
Index grafice, tabele, figuri, anexe	
Anexe	

Introducere. Motivația temei.

Cuvinte cheie: politici bugetare, politica bugetară a veniturilor, politica bugetară a cheltuielilor, actorii politicilor bugetare, opțiunea publică, venituri în U.E.27, cheltuieli în U.E.27, descentralizarea cheltuielilor în U.E.27, politica de subvenționare a întreprinderilor în România, U.E.27, ajutoare de stat, criza economică, patrimoniu, contului de profit și pierderi, flux de numerar, indicatori economico-financiari, modele ale politici de subvenționare.

Teza de doctorat “Politici bugetare consacrate Uniunii Europene și implicațiile lor asupra economiei întreprinderii” își propune să prezinte principalele efecte ale politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii. Scopul acestei lucrări constă în sintetizarea implicațiilor pe care politicile Uniunii Europene le pot avea asupra economiei firmei, înțelegerea efectelor folosirii diverselor instrumente utilizate în politica de subvenționare la nivelul întreprinderii.

Politica bugetară este politica prin care se realizează relațiile economice în formă bănească ce iau naștere în procesul de repartiție a produsului intern brut în legătură cu îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor statului. Prin intermediul politicii bugetare un segment important din produsul intern brut este inclus în planificarea la nivel macroeconomic. Politica bugetară are un rol important în realizarea politicilor economice și sociale, iar în plan financiar în mobilizarea și dirijarea resurselor financiare necesare îndeplinirii funcțiilor și rolului statului. Politica bugetară este o componentă importantă a politicilor economice în general. Trebuie precizat că politicile bugetare au un rol determinant în procesul de alocare al resurselor cât și în cel de control al cheltuielilor. Totodată această politică poate reprezenta un stabilizator important al economiei contribuind la dezvoltarea economică și socială, a societății în general. Fiecare stat are propriul său sistem de politici economice și bugetare care răspunde cel mai bine necesităților și oportunităților din țara respectivă.

Politica veniturilor se circumscrie la ansamblul deciziilor, pe care statul le ia în vederea asigurării resurselor financiare necesare pentru realizarea atribuțiilor sale. Politica cheltuielilor presupune menținerea cheltuielilor publice în limitele resurselor ce pot fi mobilizate.

Bugetele statelor membre trebuie să facă față atât cerințelor angajate în momentul aderării cât și noilor provocări aduse odată cu aderarea de noii membrii. În acest sens am avut în vedere și reglementările Uniunii Europene cu privire la modalitățile de sprijinire a întreprinderilor de stat la nivelul țărilor U.E.27.

Lucrarea noastră urmărește:

- lămurirea aspectelor conceptuale legate de politicile economice

- detalierea componentelor politicilor bugetare precum și identificarea actorilor implicați
- identificarea noilor tendințe legate de politicile bugetare
- analiza propriu-zisă a evoluției și a structurii veniturilor și cheltuielilor statelor membre ale Uniunii Europene și a modului în care cele două componente ale bugetului sunt influențate de diferiți factori
- realizarea unei prezentări cât mai fidele și obiective a situației bugetelor țărilor U.E.²⁷
- implicațiile politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii.

Una dintre principalele preocupări ale României trebuie să o constituie și adaptarea politicilor bugetare și fiscale la noile cerințe UE. Procesul de integrare europeană aduce după sine atât beneficii cât și costuri, deoarece acest proces presupune îndeplinirea unor cerințe cu repercusiuni asupra întregii economii. Provocarea constă însă, în a găsi acele politici economice (fiscale, bugetare, monetare), compatibile cu cerințele europene și de a formula acele modele de politici macroeconomice care sunt determinante pentru armonizarea cu politicile europene.

Prin intermediul acestei lucrări vom încerca să sintetizăm și aspecte privind implicațiile pe care politicile bugetare ale Uniunii Europene le pot avea asupra economiei diferitelor țări membre UE.

În ceea ce privește stadiul cunoașterii lucrarea de față tratează la nivel conceptual principalele politici economice, evidențiind părerile unor reprezentanți de seamă din literatura de specialitate românească și străină (Văcărel, Talpoș, Donath, Moșteanu, Brezeanu, Filip, Matei, Beju, Gaston Jeze, Muzellec, Buchanan, Stillman, Axellroad, Rabin, Schwart). În acest context, cercetarea se axează pe diferite lucrări relevante în problematica studiată, din literatura de specialitate, referitoare la influența politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii. Considerăm important să amintim cercetările întreprinse de următorii autori: Spencer B. (1985), Brezeanu (2002), Nistor I (2004), Bătrâncea (2001) și Mederer, W. (1996). În cazul în care ne referim la nivelul și evoluția în timp a elementelor componente ale bugetelor U.E.²⁷, amintim lucrările autorilor: Tulai, C.(2007), Hoanță N. (2000), Văcărel I. (2002, 2003), Filip, Gh. (2003), Matei Gh. (1998), Axellroad D.,(1995), Buchanan J. (1970).

Problematica referitoare la implicațiile noilor abordări privind politicile bugetare asupra evoluțiilor economice este în atenția mai multor autori, dintre care îi amintim pe Mueller (1976), Vaubel (1986), Musgrave (1984), Donath L., Slavin M., Micloș (2009), Donath L. (2007), Făt C.M. (2007), McNutt (1996), Tiebout (1990) care explică procesul luării deciziilor, complexitatea acestuia proces derivând din multitudinea reglementărilor caracteristice, statutul participanților, obiectivele

urmărite de participanți. Au fost de asemenea aduse în discuție de către Wildavsky A. ,(2001), Rubin (1997), Gentry (1989), Meyers (2001) , Giakanis, Gerasimos (1999) elemente legate de reforma în sistemul bugetar și noile metode mai eficiente de elaborare a bugetelor.

Și-au adus contribuția în analizarea aspectelor legate de influența politicilor bugetare asupra economiei întreprinderii Kirschen, Morissens (1989), Leahy, Neary (1996), Lee Walker, (1996), Neven, Seabright (1995), Nistor(2004), Brezeanu (2004), Patroi(2005), Stancu I.(1996), Welling (1992), Brander Spencer (1985).

OBIECTIVE: Prin această cercetare subliniem principalele politici bugetare consacrate în Uniunea Europeană și modul în care acestea afectează economia întreprinderii.

În primă instanță **am identificat principalele** politici economice la nivelul Uniunii Europene apoi am aprofundat politicile bugetare identificate la nivelul U.E.27 și a statelor membre. Politicile economice ale fiecărui stat influențează în mod direct evoluția principalelor componente bugetare (atât la nivelul veniturilor cât și a cheltuielilor) ale statului respectiv.

Pornind de la această premisă **celelalte obiective** urmărite prin studiul nostru au fost:

- studierea principalelor evoluții și tendințe ale veniturilor și cheltuielilor în U.E.27 și la nivelul statelor membre, punând accent asupra factorilor care determină aceste modificări. O atenție deosebită este acordată poziției pe care o ocupă România în raport cu statele membre ale Uniunii Europene.
- prezentarea unor aspecte semnificative legate de caracteristicile economiilor statelor membre, sistemul fiscal din Uniunea Europeană, și aquis-ul comunitar, insistând pe țările care prezintă evoluții aparte în ceea ce privește nivelul veniturilor sau cheltuielilor precum și cele care prezintă caracteristici deosebite privind politicile bugetare din Uniunea Europeană. Pentru a analiza evoluția și nivelul veniturilor și cheltuielilor statelor membre pe diferite componente bugetare am utilizat datele existente pe Eurostat, după care am prelucrat aceste date calculând diverși indici relevați.
- identificarea principalilor factori care au stat la baza modificării componentelor bugetelor statelor Uniunii Europene. În acest sens am realizat și o prelucrare statistică a datelor în vederea creionării unor modele la nivelul țărilor U.E.27, precum și a modificărilor esențiale apărute după aderarea la Uniunea Europeană.
- evidențierea modulului în care se prezintă presiunea fiscală la nivelul statelor U.E.27. Pentru aceasta, am identificat prioritățile în alocarea resurselor bugetare și anume, care dintre categoriile de cheltuieli prezintă cele mai ridicate nivele în bugetele celor 27 de țări analizate.

- determinarea modului în care politicile bugetare influențează economia întreprinderii. În acest sens am urmărit modul de repartizare a subvențiilor la nivelul României și în restul țărilor Uniunii Europene, dar mai ales în ce măsură sunt afectate principalele sectoare economice de politica de subvenționare a fiecărui stat.
- identificarea modului în care fiecare instrument al politicii de subvenționare influențează patrimoniul întreprinderii. Astfel am analizat modul în care se prezintă acest patrimoniu cu și fără subvenție. Dorim să amintim de asemenea faptul că au fost identificate principalele efecte ale politicilor bugetare în economia întreprinderii prin analizarea conturilor de profit și pierdere a principalilor 11 firme contribuitoare din România.

METODOLOGIA DE CERCETARE. Analiza principalelor tendințe ale bugetelor țărilor Uniunii Europene și ale subvențiilor acordate țărilor Uniunii Europene a fost realizată utilizând și prelucrând datele extrase de pe Eurostat și Consiliul Concurenței. Am calculat: indici cu bază fixă, indici cu bază în lanț, minim, maximul, media, și ponderi din P.I.B. În studierea principalelor corelații realizate în studierea bugetelor U.E.²⁷ a fost utilizat programul SPSS. Influențele politicii de subvenționare asupra economiei întreprinderii au fost identificate folosind datele furnizate de Ministerul Finanțelor Publice(ANAF).

STRUCTURA TEZEI. Teza de doctorat este structurată pe cinci capitole care abordează în detaliu: conceptul de politică bugetară și influența asupra economiei, analiza bugetelor statelor membre ale Uniunii Europene, precum și efectele politicilor bugetare asupra diferitelor sectoare ale economiei și în special asupra economiei întreprinderii.

CAP. 1 ABORDĂRI CONCEPTUALE PRIVIND COMPONENTELE POLITICILOR ECONOMICE

Primul capitol abordează aspecte teoretice legate de componentele politicilor economice, oprindu-se în detaliu asupra **componentelor politicilor bugetare**. Studiul abordează la nivel conceptual principalele politici economice, din literatura de specialitate din țara noastră și cea străină. Se studiază conceptele de politică, politică economică, politică financiară, politică monetară, politică bugetară, politica bugetară a veniturilor, politica bugetară a cheltuielilor. În acest capitol am detaliat politica bugetară a veniturilor, politica bugetară a cheltuielilor precum și cea a echilibrului bugetar. Am identificat și aprofundat **actorii implicați în elaborarea politicii bugetare**, astfel că ne-am oprit și asupra definirii locului și rolului diferitelor tipuri de participanți la elaborarea politicilor bugetare.

Ca și **elemente relevante** ale acestui capitol amintim:

- am constatat că politica bugetară este dependentă și de comportamentul instituțiilor politice și administrative;
- am remarcat faptul că politica bugetară poate fi privită și ca un proces care arată unde, când și de către cine sunt alocate resursele cât mai eficient;
- am identificat bugetul cu componentele sale ca principalul instrument al politicii bugetare;
- politica bugetară se circumscrie ca sferă de cuprindere în cadrul politicii financiare, care la rândul ei se încadrează în sfera politicii economice;
- am surprins faptul că politica veniturilor bugetare are două componente politica veniturilor fiscale (asimilată politicii fiscale) și politica veniturilor nefiscale; Politica fiscală reprezintă ansamblul deciziilor de natură fiscală pe care statul le ia în vederea asigurării resurselor financiare necesare pentru realizarea atribuțiilor sale;
- politica cheltuielilor bugetare trebuie să stabilească mărimea, destinația, structura optimă a cheltuielilor, să stabilească obiectivele și să se precizeze metodele și instrumentele ce trebuie folosite, cu minim de efort financiar, în condiții de eficiență maximă;
- echilibrul bugetar presupune acoperirea cheltuielilor pe care le reclamă acțiunile publice, pe seama veniturilor bugetare ordinare, obișnuite. Aceasta pentru că apelând la veniturile bugetare extraordinare, oricare ar fi situația inițială a bugetului acesta trebuie să apară în echilibru.
- actorii participanți direct sau indirect în realizarea politicilor bugetare sunt: alegătorii, politicienii, partidele politice, grupurile de interese și grupurile de presiune, aparatul tehnic al colectivităților locale și al administrației centrale.

CAP. 2 IMPLICAȚIILE NOILOR ABORDĂRI PRIVIND POLITICILE BUGETARE ASUPRA EVOLUȚIEI ECONOMIEI

Capitolul al doilea detaliază metodele de elaborare și fundamentare a politicilor bugetare și rolul acestora asupra economiei. Se pune accentul pe modul de elaborare a deciziei privind politica publică cu accent asupra teoriei opțiunii publice și rolul acesteia în elaborarea politicii bugetare. De asemenea sunt punctate și metodele moderne de formulare a politicilor bugetare consacrate mai ales în SUA.

Astfel ca urmare a studierii în detaliu a opțiunii publice am constatat faptul că, alegerea publică este o opțiune socială pe baza unei decizii colective și constă într-o alegere a mai multor indivizi cu privire la bunurile publice sau alte aspecte ale vieții sociale care influențează comportamentul mai multor grupuri de indivizi. Am detaliat elemente precum: **proces decizional**,

teorema imposibilității, optimul Pareto, regula triplelor rate marginale, teorema Coase. Subliniem de asemenea faptul că, alegerea publică diferă față de alegerea privată. Teoria alegerii publice examinează comportamentul diferitelor persoane, care participă la formarea alegerilor publice sau colective. Alegerile odată selectate se aplică tuturor membrilor comunității respective. Individul ia decizii pentru public, comunitate, din care acesta face parte. În cadrul alegerii private, comportamentul individului apare pe o piață idealizată. Dacă o persoană acționează pe piață ca un cumpărător sau vânzător pe o piață complet competitivă, nu are senzația că prin comportamentul său influențează într-un fel sau altul mediul diferitelor alte persoane. Am constatat existența a două reguli privind deciziile publice regula unanimității, regula majorității. Regula unanimității presupune că decizia publică este luată doar dacă toți membrii comunității sunt de acord cu aceasta. Regula majorității constă în faptul că luarea unei decizii publice se realizează doar dacă cel puțin votanții sunt de acord cu această decizie.

Am adus de asemenea în atenție **model al votantului median, al monopolului și al birocrăției.** Teoria votantului median arată că modelul deciziei luate pe bază de majoritate de voturi este politica preferată de către alegătorul median deoarece ea reprezintă preferințele alegătorului median, preferințe ce produc minimul de pierdere de bunăstare pentru întregul grup. Modelul monopolului presupune în general, că politicienii încearcă să implementeze politicile dorite de ei iar apoi să-i convingă pe votanți să se adapteze acestora. Niskanen a fost cel care a avansat un model al birocrăției care folosește abordarea funcției utilității marginale. Această funcție include următoarele componente: salariul acestuia, reputația, câștigul suplimentar, puterea.

Am detaliat și exemplificat **funcția de alocare, funcția de stabilizare și funcția de redistribuire.** Deciziile publice sunt rezultatul unor lungi tranzacții între interesele publice și cele private, între cei ce decid și cei ce execută. Realizarea acestor decizii se efectuează în urma unor negocieri sau a jocurilor dintre diferite partide dar și cu participarea decidenților privați cărora trebuie să li se solicite totdeauna concursul.

Opțiunile bugetare într-o economie, se referă în mare parte la dimensionarea și structurarea cheltuielilor publice, la nivelul funcțiilor de redistribuire, sociale și economice ale statului, acestea depinzând în general de opțiunea de politică economică generală. Prin funcția de alocare, serviciile cu caracter special sunt distribuite prin intermediul autorităților publice ce asigură satisfacerea unor nevoi sociale (cultură, învățământ, justiție, apărare națională). Stabilizarea este o funcție a sectorului public și privește crearea cadrului legal pentru desfășurarea în condiții optime a tranzacțiilor economice publice. Funcția de redistribuire se referă la implicarea statului în economie prin ajustarea veniturilor sau a averii realizate din tranzacții economice.

În statele cu o economie în tranziție opțiunile bugetare sunt influențate în mare parte de următorii factori:

- lipsa capitalului circulant în economie în strânsă relație cu supracapitalizarea capitalului fix, fapt care face ca orice politică de intervenție economică sau de redistribuire extensivă să inducă presiuni nedorite în sistemul economic, ca principal efect nedorit fiind finanțarea de natură inflaționistă a politicilor sociale;
- moștenirea unor sisteme sociale extensive și existența unei categorii largi de subiecți sociali cu venituri mici;
- inexistența unor resurse interne suficiente mobilizabile în sectoarele financiare și bancare, astfel că se limitează posibilitățile de finanțare internă fără efecte inflaționiste a deficitelor bugetare;
- existența unor sectoare sau întreprinderi neadaptate economic, producătoare de valoare adăugată negativă și care impun un efort financiar și uman de restructurare deosebit.

Reforma în sistemul bugetar presupune găsirea și aplicarea unor **noi metode mai eficiente de elaborare a bugetelor** dintre care amintim: Bugetul Funcțional (Line-Item Budget), Bugetul Funcțional (Line-Item Budget), Metoda Buget Bază Zero (Zero Base Budgeting-ZBB), Metoda Bugetelor pe Performanță (Performance Budgets), Bugetul pe Programe și Performanțe. Bugetul Funcțional pornește de la încercarea de a grupa cheltuielile după obiectivele funcționale ale instituțiilor statului fără a lua în considerare particularitățile specifice fiecărei unități organizaționale sau obiectul cheltuielilor (cheltuieli operaționale, de personal, de capital, etc.). În esență PPBS consta într-un buget care se întindea pe mai mulți ani, pe baza unor presupuneri economice și programatice, a unor rezultate și costuri prevăzute, a finanțărilor necesare pentru anul trecut, anul curent, anul bugetar ulterior și a celor patru ani pentru fiecare categorie de program. Metoda ZBB este un model, care se concentrează asupra procesului de realocare a resurselor, menținându-se o abordare de la bază, spre vârf (jos în sus) în procesul de fundamentare a bugetului. Metoda Bugetelor pe Performanță presupune ca orice organizație publică (minister, serviciu, birou, departament) să-și maximizeze producția de bunuri și servicii publice, cu un anumit nivel dat de resurse. Fiecare dintre metodele amintite mai sus au avantajele și dezavantaje.

Majoritatea țărilor nu au aplicat niciuna dintre aceste metode în stare pură ci le-au adaptat nevoilor și condițiilor economice din țara respectivă. Fiecare stat are propria opțiune cu privire la metoda cea mai potrivită de formulare a bugetului, ceea ce este deosebit de important este efectul pe care acea metodă o are asupra economiei și avantajele și dezavantajele aplicării acestor metode.

În concluzie putem spune că a fost pus **accentul pe următoarele elemente:**

- rolul opțiunii publice în elaborarea și implementarea politicilor bugetare;
- elementele esențiale legate de opțiunea publică;
- identificarea regulilor ce guvernează deciziile publice;
- abordările moderne privind politicile bugetare;
- rolul participanților implicați la realizarea politicilor bugetare;
- detalierea metodelor moderne legate de politicile bugetare și sublinierea avantajelor și dezavantajelor acestora;
- evidențierea noilor tendințe privind politicile bugetare.

CAP. 3 STUDIU PRIVIND BUGETELE ȚĂRILOR UNIUNII EUROPENE COMPARATIV CU ROMÂNIA

Capitolul al treilea abordează aspecte legate de politicile bugetare ale Uniunii Europene. Acesta urmărește să studieze principalele componente ale **politicii veniturilor bugetare și ale politicii cheltuielilor bugetare în perioada 1999-2007, atât în U.E.27, cât și la nivelul principalelor state membre**. Pentru a identifica cele mai importante caracteristici ale perioadei analizate în sensul menționat mai sus, studiul cuprinde două mari subcapitole: pe de o parte politica bugetară a veniturilor, iar pe de altă parte politica bugetară a cheltuielilor. În vederea realizării acestui demers au fost prelucrate toate datele extrase pentru a identifica diversele corelații existente la nivelul U.E.27 în perioada analizată. De asemenea, am realizat și o analiză cantitativă a datelor menționate anterior. În domeniul politicii bugetare a veniturilor evidențiem faptul că o presiune fiscală ridicată asupra contribuabililor, poate mobiliza resurse mai însemnate la buget. Considerăm important să menționăm faptul că pe termen lung o presiune fiscală ridicată poate avea efecte adverse asupra creșterii economice. Atât pentru venituri cât și pentru cheltuielile bugetare se evidențiază pentru început nivelul acestora din diferite țări, creșterea de la un an la altul și față de anul de bază, precum și valorile medii înregistrate în perioada studiată. Am analizat de asemenea ponderea diferitelor categorii de venituri și cheltuieli atât în totalul cheltuielilor cât și în total cheltuieli pentru două categorii de țări: dezvoltate, în curs de dezvoltare. De asemenea ne-am propus să stabilim în cadrul țărilor analizate, pe care dintre cele două componente bugetare se pune accentul mai mult. În acest scop în domeniul politicii bugetare a veniturilor și cheltuielilor au fost punctate principalele tendințe în funcție de principalele componente ale veniturilor și cheltuielilor.

În urma analizei datelor s-a urmărit evoluția și structura veniturilor și cheltuielilor bugetare și a principalelor tendințe ale acestor componente în perioada 1999 – 2007, punctându-se principale cauze care au determinat aceste tendințe. În vederea realizării unei analize obiective și determinării

cât mai exacte cauzelor care au influențat principalele elemente, **am extras de pe Eurostat toate datele necesare**. Aceste date au fost prelucrate și am calculat indici cu bază fixă, indici cu bază în lanț, minim, maximul, media, ponderi din total și ponderi din P.I.B. atât pentru cheltuieli cât și pentru venituri. Am realizat de asemenea, și o prelucrare statistică a datelor menționate mai sus. Analiza cantitativă a datelor vine practic să certifice cele constatate în urma prelucrării uzuale a datelor și să identifice modelele existente.

Cele mai importante aspecte legate de **venituri** sunt următoarele:

- cele mai **ridicate venituri** sunt realizate în **țările dezvoltate** precum **Germania, Anglia, Franța Italia,**
- cele mai **scăzute venituri** sunt înregistrate în **țări în dezvoltare**, reduse ca suprafață și populație ca de exemplu **Malta, Cipru, Estonia.**
- după părerea noastră se identifică ca și principale **cauze** ale valorilor scăzute a veniturilor: **numărul redus de locuitori, suprafața** acestora precum și faptul că aceste țări au **aderat recent la Uniunea Europeană.**
- am constatat totodată **un ritm de creștere a veniturilor mai lent în țărilor dezvoltate**, vechi membre ale Uniunii Europene, datorită investițiilor mai reduse realizate în aceste țări în comparație cu noile state aderate. Dacă facem o comparație a României cu Bulgaria, țări care au aderat în același an la Uniunea Europeană, observăm că maximul veniturilor totale înregistrat în România are o valoare de peste trei ori mai mare decât maximul înregistrat în Bulgaria în anul 2007. Pe de altă parte, precizăm faptul că maximul înregistrat în **România** reprezintă aproximativ 0,6% din maximul din U.E.27. În cadrul structurii veniturilor bugetare ale României, **cea mai mare pondere în cadrul veniturilor bugetare** este reprezentată de **contribuțiile sociale și TVA**, această situație nu este foarte diferită cea din UE.
- în urma calculelor realizate am identificat media ponderilor din P.I.B. a impozitelor totale de 18,02%, față de media ponderilor din P.I.B. din U.E.27 de 25,4%. Țările care au ponderi din P.I.B. apropiate de ponderea din România sunt: Slovacia, Polonia și Cehia. Media impozitelor totale înregistrate în România în perioada analizată reprezintă 0,7% din media impozitelor totale din U.E.27. Țările care au valori apropiate celor înregistrate de România referitor la impozite totale sunt: Luxemburg, Slovenia și Slovacia. Cea mai scăzută presiune fiscală din U.E exercitată de impozitele totale se înregistrează în România (17,3% în anul 2006), urmată apoi de Letonia (cu o medie de 19,5% în perioada analizată), Cehia (cu o medie de 20,1% în perioada analizată), Polonia (cu o medie de 20,2% în perioada analizată), Lituania (cu o medie de 20,5% în perioada analizată). Unul din motivele pentru care presiunea fiscală a noilor țări membre este mai redusă decât în celelalte țări U.E., îl constituie cotele mai scăzute ale

impozitului pe venitul personal și pe venitul societăților nou intrate pe acea piață, cu intenția de a atrage investiții majore în zonă. România aproape își triplează sumele încasate din impozitul pe profitul societăților în perioada analizată. Referitor la ponderea din total a acestor veniturilor din contribuțiile sociale, aceasta este de 29,04% la nivelul UE, în timp ce presiunea fiscală exercitată de acestea este de 12,93%.

- în **țările nordice** au fost înregistrate **cele mai ridicate impozite directe**. În ceea ce privește impozitele indirecte acestea se află la polul opus, Finlanda înregistrând spre exemplu minimul ponderilor din total venituri a impozitelor indirecte. **Maximul ponderilor impozitelor indirecte** din total venituri apare în Bulgaria, **în țări foste comuniste**, ca de exemplu România, Ungaria, Polonia, Slovacia și în alte țări ca de exemplu: Irlanda, Portugalia, Lituania, apar ponderi foarte ridicate.

În vederea înțelegerii mai în detaliu a diverselor influențe asupra tuturor componentelor veniturilor am realizat și o prelucrare statistică a datelor, echivalentă cu o prelucrare cantitativă întrucât la bază stau variabile ordinale sau nominale. Pentru realizarea prelucrării statistice am ales o serie de factori cum ar fi: numărul populației, indicele producției și produsul intern brut (PIB).

Primul factor, numărul populației, influențează destul de mult veniturile totale. Observăm că, pe baza Corelației Pearson numărul populației influențează puternic veniturile totale, și corelația este una semnificativă. Pentru ca această corelație să fie una puternică suma înscrisă în tabel în dreptul liniei „**Pearson Corelation**” trebuie să fie peste 0,50, iar pentru ca aceasta corelație să fie una semnificativă suma înscrisă în tabel în dreptul liniei „sig” trebuie să fie 0 sau foarte aproape de 0. Dacă indicele producției influențează într-o mică măsură veniturile din U.E.27, P.I.B-ul influențează într-o măsură mai mare veniturile U.E. în cele 27 de țări membre. Ponderea medie a impozitelor totale din total venituri bugetare este de 59,78%, a contribuțiilor sociale de 28,18%, iar a altor venituri de 11,69%. Considerăm important să menționăm faptul că, presiunea fiscală **medie globală** exercitată la nivelul U.E.27 în perioada analizată era de **42,5%**. **Cele mai ridicate presiuni fiscale medii globale** s-au înregistrat în **țările nordice cu valori apropiate de 50%**, iar **cele mai scăzute în România, Lituania, Letonia** cu valori apropiate de **30%**. Presiunea fiscală a fost influențată de cotele de impozitare venitului persoanelor fizice, a cotei impozitului pe profit, de reducerea sau creșterea bazei impozabile și de modificarea P.I.B.-ului. În țările în curs de dezvoltare presiunea fiscală este redusă, încercând să stimuleze dezvoltarea economică și atragerea de investiții, creșterea numărului locurilor de muncă și a productivității muncii, în timp ce în țările dezvoltate se întâlnește o fiscalitate ridicată.

La cheltuieli sunt înregistrate în general aceleași tendințe ca și la venituri cheltuieli ridicate în țările dezvoltate și mai scăzute în țările în curs de dezvoltare. Cele 27 de țări analizate se pot clasifica

după mai multe criterii și anume criteriul sumelor în valoare absolută și criteriul creșterii procentuale față de valoarea dintr-un an de bază. Dacă ne referim la criteriul sumelor în valoare absolută care se cheltuie în țările membre putem spune, ca ele se pot grupa în trei categorii. Avem astfel o primă categorie este cea a țărilor cu cheltuieli generale foarte mari, aici incluzând Germania, Italia, Marea Britanie, Franța, Spania și în unele cazuri Olanda. Dacă luăm în considerare criteriul creșterii procentuale față de valoarea dintr-un an de bază, anul de bază fiind considerat 1999, avem și aici trei categorii de țări. Prima categorie vizează țările unde cheltuielile, fie ele totale sau parțiale (ne referim la cheltuieli pe categorii conform calificației COFOG) au crescut de-a lungul celor nouă ani mai mult de două ori. Privită din perspectiva cheltuielilor totale în această categorie se situează doar Cehia, unde ele au crescut de 2,13 de ori. Pe de altă parte la cheltuielile parțiale avem mai multe țări în această situație: în Grecia cheltuielile pentru ordine publică și securitatea au crescut de 3,15 de ori; cheltuielile pentru afaceri economice au crescut în Estonia de 2,90 de ori. Tendința menționată mai sus se menține și în cazul celorlalte tipuri de cheltuieli. Din cea de-a doua categorie, conform acestui criteriu de calificare fac parte țările unde cheltuielile au crescut cu peste 20% în cei nouă ani analizați. Din această categorie fac parte țări precum: Irlanda, Spania, precum și Belgia, Olanda, Marea Britanie sau Finlanda. Cea de-a treia categorie fac parte țările unde cheltuielile au crescut cu mai puțin de 20% sau s-au înregistrat chiar scăderi. Dacă luăm în considerare cheltuielile totale în această categorie intră Germania cu o creștere de 9% și Suedia cu o creștere de 14%.

Cheltuielile totale ale **României** au următoarea distribuție **54,38% în bugetul de stat, 17,31% în bugetele locale și 25,85% în bugetul fondurilor sociale**. Media totalului sumelor cheltuite din bugetul de stat din România în perioada 1999-2007 este de 15.719,6 milioane Euro, în bugetele locale de 6.110,9 milioane Euro, iar în Fondul social de 7.345,5 milioane Euro.

În sume absolute cele mai ridicate cheltuieli efectuate în bugetul de stat în perioada analizată sunt cele privind: afacerile economice cu o medie de 3.424 milioane Euro, serviciile publice generale cu o medie de 1.926 milioane Euro, sănătatea cu o medie de 1.637 milioane Euro, protecția socială cu o medie de 1.584,5 milioane Euro, ordinea publică cu o medie de 1.305 milioane Euro, educație cu o medie de 1.077 milioane Euro, urmate de cele pentru confortul locuințelor și comunității, recreație cultură religie, și protecția mediului.

În acest capitol am realizat de asemenea și o **analiză privind descentalizarea cheltuielilor** din U.E. 27 pe principalele tipuri de cheltuieli în perioada 1999-2007, subiect mai puțin tratat în literatura de specialitate. Am constatat faptul că **cele mai descentralizate cheltuieli** apar în **țările nordice**(Danemarca, Finlanda), iar cele mai **centralizate în Cipru și Belgia**, în timp ce România se află între cele două extreme.

Cele mai descentralizate cheltuieli privind serviciile publice generale se înregistrează în Ungaria (99,84) și Anglia(50%). Nivelul cheltuielilor privind serviciile publice din România se situează la o medie de 19,40% din totalul cheltuielilor în perioada analizată.

Cheltuielile de apărare sunt în majoritatea țărilor analizate centralizate către bugetul central. În România, de exemplu media acestor ponderi este de 99,94%. Cele mai descentralizate cheltuieli privind ordinea și siguranța publică se înregistrează în Anglia, Belgia, Ungaria și Olanda. Se constată deci faptul că în majoritatea țărilor din U.E. 27 cheltuielile privind apărarea și ordinea publică sunt în general centralizate.

Țările care au cele mai ridicate ponderi ale cheltuielilor privind afacerile economice situate în bugetele locale sunt Polonia (cu o medie a ponderilor acestor cheltuieli în total cheltuieli privind afacerile economice de 43%), Danemarca (cu o medie de 41,4%), Italia (cu o medie de 53,4%), în timp ce în România această pondere era de 21,2%.

Datele referitoare la cheltuielile cu sănătatea din bugetele locale ale celor 27 de țări ale Uniunii Europene ne arată că cele mai descentralizate cheltuieli privind sănătatea se înregistrează în țările nordice. În țările foarte dezvoltate se înregistrează cele mai mari cheltuieli atât totale cât și parțiale, însă în aceste țări dinamica creșterii este mai mică decât în țările mai puțin dezvoltate, recent aderate la Uniunea Europeană, unde dinamica acestor cheltuieli este foarte mare.

Cea mai mică pondere a cheltuielilor cu învățământul în bugetul central se înregistrează în țări ca: Grecia sub 3,5% între 1999–2007, Portugalia sub 9% în perioada analizată. Putem afirma faptul că România are un grad destul de ridicat de descentralizare a sistemului de învățământ dat fiind și ponderea pe care o dețin cheltuielile cu învățământul de la nivel local, în totalul cheltuielilor bugetului statului și anume de peste 50%.

În ceea ce privește ponderea celor zece capitole de cheltuieli din bugetele locale, în total buget pe țări, trebuie spus, faptul că ponderea maximă se înregistrează în Danemarca 48,65%. Ponderi de asemenea importante în acest sens se înregistrează în Suedia peste 35%, în Finlanda peste 28%, în Olanda peste 27% și Spania peste 21%.

CAP. 4 RAPORTURI ÎNTRE POLITICILE BUGETARE ȘI ECONOMIA ÎNTREPRINDERII

Capitolul patru surprinde principalele influențe ale politicii bugetare asupra economiei întreprinderii în România și Uniunea Europeană, reglementările europene privind ajutoarele de stat, precum și principalele ajutoare acordate întreprinderilor din Uniunea Europeană.

În România, s-au făcut eforturi considerabile în vederea armonizării legislației privind ajutoarele de stat și s-a dus o politică de reducere a ajutoarelor de stat acordate, în vederea eliminării distorsiunilor pe care acestea le-ar putea produce asupra concurenței pe piață.

După părerea noastră, politica bugetară trebuie să asigure un efect stimulatv al impozitelor și taxelor, în vederea asigurării creșterii și dezvoltării economice și consolidării fiscale reale. Considerăm important și faptul că, politica bugetară trebuie concentrată în vederea alocării bugetare eficiente, bazată pe priorități, pe programare bugetară multianuală, pe implementarea unui sistem mai eficient de colectare a veniturilor, pe înlăturarea practicilor de scutire sau de reeșalonare a marilor datornici, și diminuarea ponderii economiei subterane. În plus, aceasta trebuie să asigure transparența cheltuielilor publice, și asigurarea efectului multiplicator al cheltuielilor publice asupra economiei reale. În plus considerăm că, reglementarea ajutoarelor de stat trebuie făcută astfel încât, să nu distorsioneze libera concurență și competitivitatea agenților economici.

Deoarece, capacitatea contributivă a indivizilor este mai ridicată de obicei în țările dezvoltate, acestea își permit să aibă nivelul impozitării mai ridicat, decât în țările în curs de dezvoltare. Întrucât, nivelul cheltuielilor publice din aceste țări este însemnat, acoperirea acestora necesită atragerea unor importante resurse la buget.

În capitolul patru **se evidențiază modalitățile** în care sunt **subvenționate cele mai importante sectoare economice din România și U.E.**²⁷. Astfel, sunt abordate aspecte privind modul în care politica de subvenționare influențează economia unui anumit sector economic. În acest capitol se detaliază și aspecte privind regulamentele europene referitoare la ajutorul de stat acordat întreprinderilor atât la nivelul UE cât și în România. Astfel sunt tratate principalele reglementări și tendințe legate de politica de subvenționare, precum și aspectele legate de cele mai importante practici ale politicii de subvenționare a economiei.

Sunt surprinse de asemenea spectrele legate de politica de dividende, profit și contribuții sociale din România în perioada analizată constatându-se faptul că aceasta a fost una de relaxare fiscală în vederea atragerii de investiții în țara noastră pe de o parte, iar pe de altă parte pentru atragerea de resurse mai mari la buget prin reducerea evaziunii fiscale și înlăturarea practicilor de scutire sau de reeșalonare a marilor datornici.

Este realizată de asemenea analiza volumului, structurii și tendințelor înregistrate în acordarea **ajutoarelor de stat în România în perioada 2000 – 2006**. A fost dimensionat și impactul acestor ajutoare asupra anumitor sectoare ale economiei și mai ales asupra bugetului de stat.

S-au luat în sfera de cercetare următoarele sectoare economice din România în perioada 2000-2006: industria prelucrătoare, agricultura și pescuitul, industria extractivă, sectorul forței de muncă. În cadrul fiecărui sector menționat mai sus au fost studiate principalele obiective sectoriale, instrumentele financiare utilizate și principale tendințe legate de ajutorul de stat.

Am constatat astfel că în perioada 2000 –2006 **cea mai mare intensitate a ajutorului de stat** acordat în **România** a fost înregistrat în anul **2001**, **urmare a intensificării procesului de reformă și privatizare**, după care, se observă o tendință generală de scădere cu excepția anului 2004, când se înregistrează din nou o creștere spectaculoasă a ajutorului de stat acordat raportat la anul anterior. **Tendința de scădere a ponderii ajutoarelor de stat** în P.I.B. înregistrată în ultimii ani, dovedește efortul României în aplicarea legislației în domeniu, în reorientarea acestora către o abordare economică în vederea eliminării distorsiunilor pe care le pot produce asupra concurenței pe piață.

Această scădere a subvenționării destinată sectorului întreprinderilor de stat s-a datorat în special **intensificării procesului de restructurare și privatizare al companiilor cu capital majoritar de stat** din acea perioadă(Sidex, Industria Sârmei Câmpia Turzii, Roman Tractorul, Dacia).

Dacă discutăm de ajutoarele de stat acordate în Uniunea Europeană în toate sectoarele economice, trebuie să subliniem faptul că cele mai importante au fost acordate sectorului de transporturi, urmat de sectorul minier, productiv, construcții și de sectorul agricol.

În plus am detaliat și exemplificat o serie de **modele** care arată pe de o parte **efectele economice ale ajutoarelor de stat asupra industriei** și o categorie de **teorii** care fac referire la **efectele competiției între guverne pentru atragerea de investiții**: modele ale politicii comerțului strategic; modele Tiebout; modele ale noii economii.

Pentru a rezuma ideea generală a celor trei modele privind efectul ajutoarelor de stat acordate activităților economice, putem afirma faptul că primul model exclude orice formă de competiție, cel de-al doilea model se bazează pe diferențele care există între firme în ceea ce privește deciziile economice, ca premisă a declanșării unei competiții între comunități pentru atragerea lor. Cel de-al treilea model pornește de la diferențele și premisele care există între diferite comunități (competiție) ceea ce determină deciziile economice ale unor firme de a-și dezvolta sau nu activitatea economică în zona respectivă. Teoriile analitice la care ne vom referii în cele ce urmează sunt următoarele: 1. Teoriile lui Besley & Seabright; 2. Teoriile competiției între guverne 3. Teoriile eșecurilor guvernamentale.

Acestea pornesc de la premisa că nu doar externalitățile sunt cauza principală pentru care competiția între guverne atrage firmele în anumite locații, ci mai ales lipsa de continuitate a deciziilor guvernamentale de a menține și aplica o anumită politică fiscală sau incapacitatea instituțională a acestora de a contura astfel de politici.

Am avut în vedere **două metode de calcul al nivelului efectiv al impunerii** pentru un proiect ipotetic standard de investiții constau în Nivelul mediu de impozitare real – **EATR (Effective Average Tax)** și **Rata de impozitare marginală reală - EMTR¹** (Effective Marginal Tax Rate).

Analizând nivelul ajutoarelor sectoriale și a celor ad-hoc (ca procent din P.I.B.) la nivelul statelor membre U.E. 27 pentru perioada 2000-2007 putem observa că acestea înregistrează o **medie** pe toată perioada de sub 0,2% din P.I.B.. Ca și cel mai important sector subvenționat în U.E. 27 ca și în România se remarcă sectorul transporturi.

Sunt surprinse de asemenea aspectele legate de politica de dividende, profit și contribuții sociale din România în perioada analizată. Din perspectiva politicii de profit, trebuie să menționăm faptul că, în perioada analizată politica dusă vis-a vis de impozitul pe profit a fost una de relaxare fiscală. Datorită faptului că, nivelul cheltuielilor publice în țările dezvoltate este la un nivel ridicat, acoperirea acestora necesită atragerea unor importante resurse la buget. Țările dezvoltate își permit să aibă nivelul impozitării mai ridicat decât în țările în curs de dezvoltare întrucât capacitatea contributivă a indivizilor este mai ridicată decât în celelalte țări.

Am urmărit de asemenea și **măsurile** luate de principalele state din U.E. 27 în vederea **diminuării efectelor crizei**. Am observat o tendință generală a majorității statelor membre în ceea ce privește măsurile adoptate pentru **susținerea sectorului bancar**, având drept **scop** final în majoritatea statelor membre **asigurarea de lichidități** dar mai ales deblocarea creditării. O serie de state au întreprins **măsuri de reducere a cheltuielilor bugetare** (România, Spania, Portugalia, Letonia) cu personalul din sectorul public, altele au luat măsuri de **creștere a fiscalității** (Grecia, Letonia) în scopul susținerii cheltuielilor bugetare cu garanțiile guvernamentale. Au fost întreprinse măsuri cu impact sociale ce vizează stimularea creării de locuri de muncă și au în vedere **încurajării investițiilor** (Portugalia, Anglia).

CAP.5 EFECTUL POLITICILOR BUGETARE ASUPRA ECONOMIEI ÎNTREPRINDERII ȘI MODALITĂȚI DE CUANTIFICARE A ACESTORA

Capitolul cinci studiază **efectul politicii bugetare a veniturilor și cheltuielilor asupra economiei întreprinderii**. Partea cea mai importantă a efectelor politicii bugetare a veniturilor analizează în detaliu efectul **impozitului pe profitul societăților comerciale asupra economiei întreprinderii**. În acest sens am analizat efectul produs de modificarea cotei impozitului pe profit mai exact efectul produs de trecerea la cota unică de impozitare în **11 întreprinderi** care au înregistrat printre cele mai mari profituri în anii 2004 și 2005. Analiza s-a orientat pe efectul produs

---

¹ Sursa: Parlamentul European: document de lucru privind contribuția politicii fiscale la Strategia de la Lisabona

asupra: bilanțului, contului de profit și pierdere, fluxului de numerar precum și asupra indicatorilor economico-financiari ai întreprinderii. Totodată un aspect interesant al demersului nostru a fost să vedem modul în care cele 11 întreprinderi analizate au valorificat economia rezultată în urma reducerii cotei de impozitare la 16%.

Astfel la întreprinderile care au înregistrat un profit brut relativ constant față de anul anterior (Romtelecom, Vodafone, Romgaz) am constatat că s-au înregistrat **creșteri semnificative ale profitului net** ca efect exclusiv al reducerii cotei impozitului pe profit. Desigur același efect l-am regăsit la toate întreprinderile analizate, cu toate că la celelalte au existat modificări semnificative și la nivelul profitului brut. Acestea au fost fie în sensul scăderii profitului brut (Lafarge, Transgaz), scădere care la nivelul profitului net s-a estompat tocmai ca urmare a reducerii cotei de impozitare a profitului (profitul brut Lafarge a scăzut cu 32 milioane lei în timp ce profitul net a scăzut cu numai 12 milioane lei sau profitul brut Transgaz a scăzut cu 69 milioane lei, iar cel net cu 40 milioane lei), fie, mai ales, în sensul creșterii profitului brut, ceea ce coroborat cu reducerea cotei de impozitare a produs o creștere mai accentuată a profitului net.

În ceea ce privește indicatorii economico-financiari s-a constatat că la 6 din cele 11 întreprinderi analizate acești indicatori s-au îmbunătățit semnificativ, ceea ce a făcut ca la nivelul situației cumulate **solvabilitatea să înregistreze o creștere cu 0,6 puncte procentuale** (de la 69,0% la 69,6%). În timp ce la nivelul solvabilității aceasta a produs o creștere cu aproximativ 0,25%. În același timp, **gradul de îndatorare generală s-a redus cu 3,2%** (de la 28,2% la 27,3%), reducere la care diminuarea cotei de impozit pe profit a contribuit cu 0,8%.

Dacă ne referim la modul de valorificare a economiei rezultate ca urmare a reducerii cotei de impunere a profitului în eșantionul analizat s-au întâlnit două situații: respectiv **valorificarea în interesul întreprinderii(9 cazuri) și în interesul acționarilor(2 cazuri)**. Astfel la nivelul firmelor care înregistrează profit, modificarea cotei de impunere a impozitului pe profit, în sensul reducerii acesteia cu 9 puncte procentuale a produs o creștere a capitalurilor proprii cu 2,5%. Per ansamblu pe seama majorării capitalurilor proprii a avut loc **creșterea atât a valorii activelor imobilizate(+1,5% investiții) cât și a celor circulante(+2,6%) și scăderea datoriilor**. Astfel putem afirma că reducerea cotei impozitului pe profit a fost pentru firmele analizate o sursă de finanțare a economiei reale având un efect de stimulare asupra economiei.

Analiza efectelor politicii bugetare a cheltuielilor asupra întreprinderii creionează **modelele politicii de subvenționare a economiei întreprinderii** din perspectiva principalelor instrumente ale politicii de subvenționare.

Au fost tratate și instrumentele utilizate în politica de subvenționare (subvențiile, alocațiile,

subvenționarea dobânzii; scutirile și reducerea la plata obligațiilor fiscale; participarea cu capital a statului; scutiri de dobândă la creditele bugetare; scutiri și reduceri la plata majorărilor de întârziere și a penalităților aferente; acordarea de garanții de stat) la nivelul întreprinderii prin aprofundarea influențelor pe trei paliere și anume la nivelul bilanțului, la nivelul contului de profit și pierderi și la nivelul indicatorilor economico-financiari. Influența subvențiilor pe cele trei paliere sunt surprinse în anul de referință, anul de implementare precum și în următorii 5 ani. În vederea simulării tuturor aspectelor legate de elementele menționate mai sus au fost realizate simulări la nivelul întreprinderii pentru a vedea cum sunt influențate bilanțul, contul de profit și pierdere, precum și indicatorii economico-financiari (lichiditatea curentă, solvabilitatea patrimonială, rata profitului net gradul de îndatorare generală). Studiul de caz se oprește atât asupra situațiilor în care se acordă subvenție și în situația în care nu se acordă subvenție, subliniindu-se principale efecte care asupra elementelor din bilanț, precum și creșterea, descreșterea sau nemodificarea indicatorilor economico financiari.

Trebuie precizat faptul că studierea evoluțiilor și tendințelor principalelor componente ale veniturilor și cheltuielilor bugetelor țărilor U.E 27, studierea raporturilor între politicile bugetare și economia întreprinderii a constituit un demers interesant și dificil în același timp, având un rol determinant prin procesul de alocare al resurselor cât și în cel de control cheltuielilor, și de reanalizare a politicilor implementate la nivelul țărilor U.E. 27.

CONCLUZII

Teza de doctorat tratează atât din punct de vedere teoretic cât și practic politicile bugetare la nivelul Uniunii Europene în 27 de țări, precum și modul în care acestea pot influența economia întreprinderii. În vederea realizării acestui demers am abordat la început toate tipurile de politici economice, cu accent asupra politicilor bugetare și a componentelor acestora. Trebuie să subliniem faptul că **politica bugetară**, este politica prin care se realizează relațiile economice în formă bănească ce iau naștere în procesul de repartiție a produsului intern brut în legătură cu îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor statului. Au fost amintite în același timp principalele instrumente ale politicii bugetare și actorii participanți la realizarea acestor politici.

În primul capitol am detaliat politica bugetară a veniturilor, politica bugetară a cheltuielilor precum și cea a echilibrului bugetar. Am identificat și aprofundat **actorii implicați în elaborarea politicii bugetare**, astfel că ne-am oprit și asupra definirii locului și rolului diferitelor tipuri de participanți la elaborarea politicilor bugetare.

Capitolul al doilea se oprește asupra opțiunii publice sintetizând o **abordare modernă** a acesteia, precum și asupra noilor tendințe în materia politicilor bugetare. Este evidențiată teoria

opțiunii publice și rolul acesteia asupra economiei. De asemenea au fost avute în vedere **noile tendințe de elaborare a politicilor bugetare** și influența acestora asupra economiei. Au fost identificate aici noi metode de elaborare a bugetelor. Am detaliat elemente precum: **proces decizional, teorema imposibilității, optimul Pareto, regula triplelor rate marginale, teorema Coase**. Am adus de asemenea în atenție **model al votantului median, al monopolului și al birocrăției**. Am studiat și exemplificat **funcția de alocare, funcția de stabilizare și funcția de redistribuire**.

Putem spune că a fost desprinse **următoarele elemente**:

- rolul opțiunii publice în elaborarea și implementarea politicilor bugetare;
- elementele esențiale legate de opțiunea publică;
- identificarea regulilor ce guvernează deciziile publice;
- abordările moderne privind politicile bugetare;
- rolul participanților implicați la realizarea politicilor bugetare;
- detalierea metodelor moderne legate de politicile bugetare și sublinierea avantajelor și dezavantajelor acestora;
- evidențierea noilor tendințe privind politicile bugetare.

Capitolul trei evidențiază pe de o parte politica bugetară a veniturilor, iar pe de altă parte politica bugetară a cheltuielilor. În urma analizei datelor s-a **urmărit evoluția și structura veniturilor și cheltuielilor bugetare și a principalelor tendințe ale acestor componente în perioada 1999 – 2007 atât în U.E.27, cât și la nivelul principalelor state membre**, punctându-se principale cauze care au determinat aceste tendințe. Pentru a realiza o analiză obiectivă și a determina cât mai exact cauzele care au influențat principalele elemente, **am extras de pe Eurostat toate datele necesare**. Aceste date au fost prelucrate și am calculat indici cu bază fixă, indici cu bază în lanț, minim, maximul, media, ponderi din total și ponderi din P.I.B. atât pentru cheltuieli cât și pentru venituri. Am realizat de asemenea, și o prelucrare statistică a datelor menționate mai sus. Analiza cantitativă a datelor vine practic să certifice cele constatate în urma prelucrării uzuale a datelor și să identifice modelele existente.

Cele mai importante aspecte legate de **venituri** sunt următoarele:

- **cele mai ridicate venituri** sunt realizate în țările dezvoltate precum **Germania, Anglia, Franța, Italia**
- **cele mai scăzute venituri** sunt înregistrate în țări în dezvoltare, reduse ca suprafață și populație ca de exemplu **Malta, Cipru, Estonia**.

- după părerea noastră **se identifică** ca și **principale cauze** ale valorilor scăzute a veniturilor: numărul redus de locuitori, suprafața acestora precum și faptul că aceste țări au aderat recent la Uniunea Europeană.
- am constatat totodată **un ritm de creștere a veniturilor mai lent în țărilor dezvoltate**, vechi membre ale Uniunii Europene, datorită investițiilor mai reduse realizate în aceste țări în comparație cu noile state aderate.
- cea mai **mare pondere** în cadrul veniturilor bugetare este reprezentată de **contribuțiile sociale și TVA**, această situație nefiind foarte diferită cea din UE.
- **în țările nordice** au fost înregistrate **cele mai ridicate impozite directe**. În ceea ce privește impozitele indirecte acestea se află la polul opus, Finlanda înregistrând spre exemplu minimul ponderilor din total venituri a impozitelor indirecte.
- **maximul ponderilor impozitelor indirecte** din total venituri apare în Bulgaria, **în țări foste comuniste**, ca de exemplu România, Ungaria, Polonia, Slovacia și în alte țări ca de exemplu: Irlanda, Portugalia, Lituania, apar ponderi foarte ridicate.
- **presiunea fiscală medie globală exercitată** la nivelul U.E.27 în perioada analizată era de **42,5%**. Cele mai ridicate presiuni fiscale medii globale s-au înregistrat **în țările nordice** cu valori apropiate de **50%**, iar cele mai scăzute **în România, Lituania, Letonia** cu valori apropiate de **30%**.

La cheltuieli sunt înregistrate în general aceleași tendințe ca și la venituri cheltuieli ridicate în țările dezvoltate și mai scăzute în țările în curs de dezvoltare. Am realizat de asemenea și o **analiză privind descentralizarea cheltuielilor** din U.E. 27 pe principalele tipuri de cheltuieli în perioada 1999-2007, subiect mai puțin tratat în literatura de specialitate. Am constatat faptul că **cele mai descentralizate** cheltuieli apar în **țările nordice**(Danemarca, Finlanda), iar cele mai **centralizate în Cipru și Belgia**, în timp ce România se află între cele două extreme.

În capitolul patru se evidențiază modalitățile în care sunt subvenționate cele mai importante sectoare economice din România și U.E.27. Astfel, sunt abordate aspecte privind modul în care politica de subvenționare influențează economia unui anumit sector economic. În acest capitol se detaliază și aspecte privind regulamentele europene referitoare la ajutorul de stat acordat întreprinderilor atât la nivelul UE cât și în România. Astfel sunt tratate principalele reglementări și tendințe legate de politica de subvenționare, precum și aspectele legate de cele mai importante practici ale politicii de subvenționare a economiei.

Considerăm important de subliniat următoarele aspecte:

- s-a realizat o analiză a volumului, structurii și tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de stat în România.

- a fost dimensionat și impactul acestor ajutoare asupra anumitor sectoare ale economiei și mai ales asupra bugetului de stat
- **cea mai mare intensitate a ajutorului de stat acordat în România** a fost înregistrat în anul **2001**, urmare a intensificării procesului de reformă și privatizare
- tendința de **scădere a ponderii ajutoarelor de stat în P.I.B.** înregistrată în ultimii ani, dovedește efortul României în aplicarea legislației în domeniu
- am detaliat și o serie de **modele** care arată pe de o parte efectele economice ale ajutoarelor de stat asupra industriei și o serie de teorii care fac referire la efectele competiției între guverne pentru atragerea de investiții
- am avut în vedere două **metode** de calcul al nivelului efectiv al impunerii pentru un proiect ipotetic standard de investiții constau în Nivelul mediu de impozitare real – EATR (Effective Average Tax) și Rata de impozitare marginală reală - EMTR
- sunt surprinse de asemenea aspectele legate de politica de dividende, profit și contribuții sociale din România în perioada analizată
- am urmărit de asemenea și **măsurile** luate de **principalele state din U.E. 27** în vederea **diminuării efectelor crizei**(susținerea sectorului bancar, asigurarea de lichidități, măsuri de reducere a cheltuielilor bugetare, încurajării investițiilor)

Ultimul capitol subliniază influențele politicii de subvenționare asupra economiei întreprinderii. În acest capitol se urmărește să se evidențieze efectele politicii bugetare în economia întreprinderii și modalitățile de cuantificare a acestora. Astfel sunt punctate modalitățile în care poate fi afectat patrimoniul întreprinderii dacă este aplicată politica de subvenționare și modalitatea în care întreprinderea este afectată dacă nu este implementată această politică de subvenționare. Totodată sunt punctate efectele politicii de subvenționare, a politicii fiscale și de asistență socială asupra celor mai importante întreprinderi din România. Am analizat efectul produs de modificarea cotei impozitului pe profit mai exact efectul produs de trecerea la cota unică de impozitare în **11 întreprinderi** care au înregistrat printre cele mai mari profituri în anii 2004 și 2005. Analiza s-a orientat pe efectul produs asupra: bilanțului, contului de profit și pierdere, fluxului de numerar precum și asupra indicatorilor economico-financiari ai întreprinderii. Au fost de asemenea realizat un studiu care creionează **modelele politicii de subvenționare a economiei întreprinderii** din perspectiva principalelor instrumente ale politicii de subvenționare, prin aprofundarea influențelor pe trei paliere și anume la nivelul bilanțului, la nivelul contului de profit și pierderi și la nivelul indicatorilor economico-financiari.

Cele mai importante rezultate desprinse în urma acestor analize sunt următoarele:

- am constatat că s-au înregistrat **creșteri semnificative ale profitului net** ca efect exclusiv al reducerii cotei impozitului pe profit
- la 6 din cele 11 întreprinderi analizate indicatorii economico-financiari s-au îmbunătățit semnificativ
- **solvabilitatea** înregistrează o **creștere cu 0,6 puncte procentuale**, iar **gradul de îndatorare generală se reduce cu 3,2%**
- s-au întâlnit două situații în ceea ce privește modul de valorificare a economiei rezultate ca urmare a reducerii cotei de impunere a profitului în eșantionul analizat respectiv: **valorificarea în interesul întreprinderii(9 cazuri) și în interesul acționarilor(2 cazuri)**
- pe seama majorării capitalurilor proprii a avut loc **creșterea atât a valorii activelor imobilizate(+1,5% investiții)** cât și a celor **circulante(+2,6%)** și scăderea datoriilor
- reducerea cotei impozitului pe profit a fost pentru firmele analizate o sursă de finanțare a economiei reale având un efect de stimulare asupra economiei
- au fost surprinse principalele influențe ale subvențiilor pe cele trei paliere sunt surprinse în anul de referință, anul de implementare precum și în următorii 5 ani
- au fost realizate simulări la nivelul întreprinderii pentru a vedea cum sunt influențate bilanțul, contul de profit și pierdere, precum și indicatorii economico-financiari
- sunt punctate situațiile în care se acordă subvenție și în situațiile în care nu se acordă subvenție, subliniindu-se principale efecte care asupra elementelor din bilanț, precum și creșterea, descreșterea sau nemodificarea indicatorilor economico-financiari.

Studierea evoluțiilor și tendințelor principalelor componente ale veniturilor și cheltuielilor bugetelor țărilor U.E 27, studiarea raporturilor între politicile bugetare și economia întreprinderii a constituit un demers interesant și dificil în același timp, având un rol determinant prin procesul de alocare al resurselor cât și în cel de control cheltuielilor, și de reanalizare a politicilor implementate la nivelul țărilor U.E. 27.

Bibliografie

Cărți:

1. Angelescu C., Socol C.(2005), „*Politici economice: politici de creștere economică*”: politici sectoriale, București ,Editura Economică;
2. Anghelache G., Belean P. (2003), „*Finanțe publice ale României*”, Editura Economică, București;
3. Aronson R. Schwrtz E.,(1996), „*Management Policies in Local Government*”, ICMA Publishers, Washington;
4. Arrow K. (1963), „*Social Choice and Individual values, new haeven*”, conn. Yale University Press,;

5. Axellroad D.(1995), „*Budgeting for Modern Government*”, St. Martin’s Press, New York;
6. Babe A.(1979), „*Echilibru financiar in socialism*”, Editura politică, București;
7. Bahl, Roy (1984), „*Financing State and Local Government in the 1980’s*”, New York, Oxford University Press, 1984;
8. Baldwin R., Wyplosz C.(2004), „*The Economics of European Integration*”, McGraw Hill, New York;
9. Bărbulescu G., (2005), „*U.E politicile extinderii*”, Editura Tritonic, București;
10. Bătrâncea, I. (coord.), Bătrâncea, M., Pop, F., Bunduchi, R., Achim, M., (2001) “*Analiză financiară pe bază de bilanț*”, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 60-120;
11. Beju D., (2006), “*Politici monetare*”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
12. Bistriceanu G.(1999), „*Finanțe și credit*”, Editura Oscarprint, București;
13. Boadway, Robin W. and David E. Wildasin (1984), „*Public Sector Economics*”, Little, Brown and Company, Boston;
14. Brennan, G. &J. Buchanan (1980), „*The Power to Tax: Analytical Foundations of a Fiscal Constitution, Cambridge*”, Cambridge University Press;
15. Brezeanu P.(2004), “Gestiunea financiara a intreprinderii. (volumul 2) Situatiile financiare. Reglementari nationale si internationale”, Editura Cavallioti, Bucuresti;
16. Brezeanu P., (2002), “Gestiunea financiara a întreprinderii. Elemente inspirate din teoria si practica financiara a Uniunii Europene”, Editura Cavallioti, Bucuresti;
17. Brezeanu, P. (2005), “*Management financiar. Managementul deciziilor de investitii*”,Editura Universitatii Romano-Britanice, Bucuresti;
18. Buchanan J. (1968), „*The demand and supply of public goods*”, Editura Rand McNally&Company, Chicago;
19. Buchanan J. (1970), „*Public Finance*, Editura Richard Irwin INC, Georgetown;
20. Buchanan J.M., Tulloch G.(1962), „*The Calculus of Consent*”, University of Michigan Press, Ann Arbor;
21. Buchanan, James M. (1967), „*Public Finance in Democratic Process*”, Chapel Hill: University of North Carolina Press;
22. Capros Pantelis, Meulders (1997), „*Budgetary Policy Modeling*”, Editura Routlege, Londra;
23. Cerna S., Donath L., Șeulean V. (2008) “*Stabilitate financiară*”, Editura Universității de Vest, Timișoara;
24. Clark B(1998), „*Political economy*”, Editura Prager, Londra;
25. Cobzari L.,Manole T. (2004), „*Metodologia planificării bugetare*”, Usem, Chișinău;
26. Cohen, J.(1997), „*Politics and economic policy in the United States*”, Editura Houhton Mifflin, Boston;
27. Condor I.,(1994), „*Drept Financiar*”, Editura Monitorul Oficial, București;
28. Dăianu D., Vrânceanu R.,(2002), „*România și Uniunea Europeană*”, Editura Polirom;
29. Dinu M.S., Băhnăreanu C.(2006), „*Actualități și perspective în politica europeană de securitate și apărare*”, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I” București
30. Dobrotă N.(1999), „*Dicționar de Economie*”, Editura Economică, București;
31. Donath L., (2007) “*Finante publice*”, Editura Mirton, Timisoara;
32. Donath L., Slavin M., Micloș M.(2009), “*Gestiunea Banilor Publici*”, Editura Mirton, Timisoara;
33. Downs A(1957), „*An economic Theory of Democracy*”, Harper& Brothers Publishers, New York;
34. Doyle, C. &S. van Wijnbergen (1996), Dye, T. (1990), „*American Federalism: Competition among Governments*”, Lexington, Mass: D.C. Heath;
35. Drăcea M., Berceanu D., Sichigea N., Ciurezu T., (1999), „*Finanțe Publice*”, Editura Universitaria, Craiova;
36. Eisner, M.(1993), „*Regulatory politics intransition*, Johns Hopkins University Press, Baltimore;
37. Eyestone, R.(1972), „*Political economy, politics and policy analysis*”, Markham Publishing, Chicago;
38. Făt C.M., (2007) “*Finanțe internaționale*” Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
39. Filip, Gh. (2003) “*Finanțe publice*”,Editura Sedcomlibris, Iași;
40. Fisher R. (1987), „*State and local public finance*”, Editura Scot Foresman, Londra;
41. Fisher R.,(1999), „*Microeconomics*, Cambridge University Press, New York;
42. Frez B.(1983), „*Democratic Economic Policy*”, Martin Robertson, Oxford;
43. Friedman M. (1962), „*Capitalism & Freedom*”, University of Chicago Press, Chicago;
44. Friedman M., Friedman R., (1980), „*Free to choose. A personal statement*”, Harcourt Brace Jovanovich, New York;
45. Genereux J.(1997), „*Politici economice*”, Editura Institutul European;
46. GianaKis Gerasimos, McCue Clifford (1999), „*Local Government Budgeting*”, Editura Praeger, Connecticut;
47. Grartney J.,(1976), „*Economics private and public choice*”, Academic Press, New York;
48. Halcomb R. (1996), „*Public Finance: Government Revenues and Expenditures in the United States Economy*”, West Publishing Company;
49. Harvey R. (2002), „*Public Finance*”, Editura McGraw Hill, New York;
50. Hayne P.(1991), „*Modul economic de gândire - mersul economiei de piață*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;

51. Held, D.(2003), „*Models of democracy*”, Stanford Universitz Press;
52. Hettich, W., & Winer, S. (1999), „*Democratic choice and taxation*”, Cambridge University Press, Cambridge;
53. Hogue Mihaly (2002), „*Local Government Budgeting*”, Editura Open Society Institute, Budapesta;
54. Iancu, A., (1998), „*Bazele teoriei politicii economice*”, Editura All Back;
55. Inceu, A.(2005), „*Pârghiile fiscale și forța lor de orientare*”, Editura Accent, Cluj-Napoca;
56. Inceu, A.,(2006), „*Finanțe și bugete publice*”, Editura Accent, Cluj-Napoca;
57. Ionescu L. (2005), „*Reforma bugetului public și a contabilității publice în România*”, Editura Economică, București;
58. Iuga C. (1987), „*Creșterea rolului finanțelor și pârghiilor în activitatea economică*”, Editura Politică, București;
59. Jackson M.(1996), „*MBA Economics*”, Blackwell Publishes;
60. Junjan, V. (2000), „*Decizia în administrația publică*”, Accent, Cluj Napoca;
61. Katzenstein, P. (1985), „*Small states in world markets*”, Tthaca, NY: Cornell University Press;
62. Keen, M. &M. Marchand(1997), „*Fiscal Competition and the Pattern of Public Spending*”, University of Essex, mimeo;
63. Keynes, J.M.,(1970), „*Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor*”, Editura Științifică, București;
64. Kienzle E.(1989), „*Stiglitz’s Economics on Public Sector*”, Norton and Company, NewYork;
65. Kirschen E., Morissens L.(1989), „*The Objectives and Instruments of Economic Policy*”, Homewood IL;
66. Lepage H.(1978), „*Tomorrow Capitalism, The Economics of Economic Freedom*”, Open Court Publishing Company, Londra;
67. Maddison, A. (1995), „*Monitoring the World Economy*”, OECD, Paris;
68. Magone J. (2003), „*The Politics of Southen Europe*”, Editura Praeger, Londra;
69. Manolescu Gheorghel(1997), „*Buget abordare economică și financiară*”, Editura Economică, București;
70. Matei Gh. (1998), „*Finanțe publice*”,Editura Universitaria, Craiova;
71. Meyers R.,(1999), „*Handbook of Government Budgeting*”, Jossey Bass Publishers, San Francisco;
72. Mikesell John (2003), „*Fiscal Administration*”, Editura Economică, Thomson;
73. Moșteanu T.(coordonator), Câmpeanu E., Cataramă D., Stoian A., Gyorgy A. (2002), „*Politici și tehnici bugetare*”, Editura Universitară București;
74. Moșteanu T., ș.a... (2005), „*Politici fiscale și bugetare europene*”,Editura Universitară București;
75. Mueller, D. C. (2003). „*Public Choice III*”, Cambridge University Press, Cambridge and New York;
76. Mueller, D. C. (Ed.) (1997), „*Perspectives on Public Choice: A Handbook*”, Cambridge University Press, Cambridge;
77. Musgrave R., Musgrave P.,(1984), *Public Finance in Theory and Practice*, McGraw-Hill, New York;
78. Musgrave R.A. (1986), „*Public Finance in a Democratic Society*”, Editura University Press, New York;
79. Muzellec, R. (1993) „*Finances Publiques*”, Editura Dalloz, Paris;
80. Nistor I- „*Teorie și practică în finanțarea întreprinderilor*”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 2004;
81. Nistor I., Lăcătuș V. D., (2008) „*Finanțele întreprinderii – “Studii applicative”*”, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
82. Ougley John, Smolesky Eugene (1994), „*Modern Public Finance*”, Editura Harvard University , Londra;
83. Pigou, A.C. (1947), „*A study in public finance*”, MacMillan, London;
84. Pigou, A.C. (1947), *A study in public finance*, MacMillan, London;
85. Popescu Nicolae (2002), „*Finanțe publice*”, Editura Economică, București;
86. Prahoveanu E., „*Economie fundamente teoretice*”, Editura Luminalex, București, 2002;
87. Profiroiu Marius (2003), „*Politici Europene*”, Editura Economică, București;
88. Quigley J., Smolensky M.(1994), „*Public Finance*”, Harvard University Press;
89. Rabin J. (1992), „*Handbook of Public Budgeting*”, Editura Marcel Dekker, New York;
90. Rae W. Douglas, Schickler Eric- „*Majority rule*”, in „*Perspectives on Public Choice*”, editată de Dennis C Muller, Cambridge University Press, pg.163-164;
91. Ragan C., Lipsey R.(2005), „*Macroeconomocs*”,Pearson Publishers;
92. Roșca T., (2001), „*Monedă și credit*”, Editura Altip, Alba-Iulia;
93. Roy T. Meyers, „*Handbook of Government Budgeting*”, Jossey –Baas Publishers, San Francisco;
94. Rubin, I. (1997), „*The Politics of Public Budgeting : Getting and Spending, Borrowing and Balancing*”, Chatham House Publishers, Inc., , Chatham, NJ;
95. Samuelson, N.(2001), „*Economie*”, Editura Teora, p. 22;
96. Sandler T. (2003), „*Providing Global Public Goods: Assessing the optimal provision of public goods:in search of the Holy Grail*”, Editura Oxford Univesity Press, New York, Oxford;
97. Schick A.,(1990), „*Capacity to Budget*”, Editura The Urban Institute Press, Washington D.C.;

98. Slukhai Sergii(2003), „*Dilemas and Compromises: Fiscal equalisation in transition countries*”, Editura LGI Fellowships, Budapesta;
99. Stancu I.(1996), „*Finanțe teoria piețelor financiare, finanțele întreprinderilor, Analiza și gestiunea financiară*”, Editura Economică, București;
100. Stanescu D., Teză de doctorat „*Politici bugetare monetare privind realizarea tranziției spre economia de piață*”, București, 1998;
101. Stephen G., Bache I.(2001), „*Politics in the European Union*”, Oxford University Press;
102. Stephen Shmanske (1991), „*Public Goods, Mixed Goods, and Monopolistic Competition*”, Editura A&M University, Texas,
103. Stiglitz, Joseph, E. (2000), „*Economics of the Public Sector*”, 3rd Edition, Editura Norton & Co., New York;
104. Stillman R.,(1994), „*Public Administration*”, Houghton Mifflin Company, Boston;
105. Șaguna D., (1996), „*Procedura fiscală*”, Editura Oscar Print, București;
106. Talpoș, I(1995), „*Finanțele României*”, Editura Sedona ,Timișoara;
107. Todea A., (2006) „*Investiții*”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
108. Trenca I. (2005), „*Fundamentele managementului financiar*”, Casa cărții de știință Cluj-Napoca;
109. Trogen P. (2005), „*Handbook of Public sector Economics: Public Goods*”, Edited by Donijo Robins, Editura Taylor&Francis Group;
110. Tulai C., (2003), „*Finanțele publice și fiscalitatea*”, Editura Casa cărții de știință, Cluj – Napoca;
111. Tulai C., Șerbu G, „*Fiscalitate comparată și armonizări fiscale*”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca 2005
112. Tulai C., Tulai H., Altman I., Bizo D.,(2004), „*Consumul și fiscalizarea lui*, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca;
113. Tulai, C.(2007), *Finanțe*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
114. Turliuc V., Cocriș V., (2003) „*Monedă și credit*”, Editura Ankarom, Iași;
115. Văcărel I., Anghelache G., Bistriceanu Gh.D., Moșneanu T., Bercea F., Bodnar M., Georgescu F. (2001), „*Finanțe Publice*”, Editura Didactică și Pedagogică, București,
116. Văcărel I., Bistriceanu G., Anghelache G., Bodnar M., Bercea F., Mosteanu T., Georgescu F.(2000), „*Finanțe publice*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
117. Văcărel I., Bistriceanu G., Anghelache G., Bodnar M., Bercea F., Mosteanu T., Georgescu F. (2006), „*Finanțe publice*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
118. Văcărel I., Bistriceanu G., Anghelache G., Bodnar M., Bercea F., Mosteanu T., Georgescu F. (2006), „*Finanțe publice*”, Editura Didactică și Pedagogică, București
119. Wallace Helen, Wallace William(2000), „*Policy Making in the European Union*”, Editura Oxford University, Londra;
120. Weimer, D., Vining A.,(1999), „*Policy Analysis. Concepts and Practice*”, Prentice Hall, Upper Saddle River;
121. Welling L. (1992), „*Commitment, efficiency and footloose firms*”, Editura Economica: 63-73.
122. Wildavsky A. ,(2001), „*The New Politics of Budgetary Process*, 3rd ed., Editura. Little, Brown and Company, Boston;
123. Yves M., Thoening J. C.(1989), „*Politiques Publiques*”, Presses Universitaires de France;

Articole:

1. Albu C.(2006), „*Creștere economică moderată în 2005, accelerare ușoară în 2006-2007*”,Tribuna Economică, v. 17, nr. 5, p. 86-87;
2. Alesina A., & La Ferrara, E., „*Preferences for redistribution in the land of opportunities*”, Journal of Public Economics: 1-44;
3. Alt, J. E., & Lowry, R. C. (1994), „*Divided government and budget deficits*”, American Political Science Review, no.88: 811–828.
4. Alt, J. E., Lowry, R. C., & Ferree, K. E. (1998), „*Fiscal policy and electoral accountability in American States*”, American Political Science Review, no. 88: 811–828;
5. Anderson, C. (1995), „*The dynamics of public support for coalition governments*”, Comparative Political Studies, no.28: 353–383;
6. Arrow, K. (1950), „*A difficulty in the concept of social welfare*”, Journal of Political Economy, no. 58(4), p. 328–346;
7. Bagchi, A., Bird R.,Das-Gupta A. (1995), „*An Economic Approach to Tax Administration Reform*”, Discussion Paper No.3, International Centre for Tax Studies, University of Toronto;

8. Barro, R. J., Gordon, D. B. (1983), „*Rules, discretion and reputation in a model of monetary policy*”, *Journal of Monetary Economics*, no. 9: 101–121;
9. Besley T., & Case A., (1995), „*Does political accountability affect economic policy choices?*”, *Quarterly Journal of Economics*, no.110: 769–798;
10. Besley, T. & Seabright P. (1998), „*Does intergovernmental competition result in efficient investments in the presence of locational externalities?*”, *London School of Economics*
11. Black, D. & W. Hoyt (1989), „*Bidding for firms*”, *American Economic Review*, 79:1249-1256.
12. Bond, E. & L. Samuelson (1986), „*Tax holidays as signals*”, *American Economic Review*, 76, 820-826;
13. Bosch, N., & Suarez, J. (1993), „*Fiscal perception and voting*”, *Government & Policy*, no.11: 233–238;
14. Boyne, G. A. (1994), „*Party competition and local spending decisions*”, *British Journal of Political Science*, no. 35: 210–222;
15. Brander, J. & B. Spencer (1985), „*Export subsidies and International Market Share Rivalry*”, *Journal of International Economics*;
16. Byung-il Kim (2004) „*Reforming the Public Expenditure Management System*” *The World Bank and Korea Development Institute Conference Proceedings*:121-145;
17. Cameron, D., (1978), „*The expansion of the public sector: A comparative analysis*”, *American Political Science Review*, 72(4), pag.1243-1261;
18. Caplan, B. (2001), „*Has Leviathan been bound? A theory of imperfectly constrained government with evidence from the States*”, *Southern Economic Journal*, no.76: 825–847;
19. Carone G., Schmidt J.- European Commission - General Directorate Economic and Financial Affairs (2007) „*Tax revenues in the European Union: Recent trends and challenges ahead*”, *MPRA Paper No. 3996*;
20. Cervellati, M., Esteban, J., & Kranich, L. (2004), „*Redistributive taxation with endogenous sentiments*”, *Mimeo Universitat Pompeu Fabra and SUNY-Albany; Choice Review*, no. 106: 299–316;
21. Coase R. (1960), „*The Problem of Social Cost*”, *Journal of Law and Economics* no.3: 1-44; Corneo, G., & Gruner, H.P. (2002), „*Individual preferences for political redistribution*”, *Journal of Public Economics*, no. 83: 83–107;
22. De la Croix, D. Delavallade, C. (2006), „*Growth, public investments and corruption with failing institutions*”, *Working paper 2001-61, Society for the Study of Economic Inequality*;
23. Diamond (2000), „*Fiscal Policy in the Context of European Integration*”, *Research Department, International Monetary Fund* :13-20;
24. Diamond (2000), „*Public Expenditure Management*”, *Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund* , *Conference on Post-Election Strategy, Moscow*:1-63;
25. Dobrowski M. (2009), „*Case Network studies and Analyses The Global Financial Crisis: Lessons for European Integration*”, *Revista Science direct*, nr. 384/2009, Warsaw Bishkek Kyiv Tbilisi Chişinău Minsk, pag.1– 35;
26. Easterly, W. Rebelo, S. (1993), „*Fiscal Policy and Economic growth. An empirical investigation*”, *Journal of Monetary Economics*, 32, p. 417-458;
27. Feenberg, D. R., Gentry, W. M., Gilroy, D., & Rosen, H. S. (1989), „*Testing the rationality of State Revenue Forecasts*”, *Review of Economics & Statistics*, no. 42:300-308;
28. Fischer, S. (1983), „*Indexing and inflation*”, *Journal of Monetary Economics*, no.12: 519–541; Fölster, S. and Henrekson, M. (2001), „*Growth effects of government expenditure and taxation in rich countries*”, *European Economic Review*, no. 45: 1501–1520;
29. Garfinkel I., Rainwater L., Smeeding T., *Welfare state expenditures and the distribution of child opportunities*, *Center for Policy Research, Working Paper No. 63, 2004*, p.13
30. Genser, B., and Haufler, A. (1996), „*On the Optimal Tax Policy Mix when Consumers and Firms are Imperfectly Mobile*” *FinanzArchiv* 53: 411–433;
31. Gentry, W.M. (1989), „*Do state revenue forecasters utilize available information?*” *National Tax Journal*, no. 42(4): 429–439;
32. Gupta, S.et.al. (2001), „*Transition Economies: How Appropriate is the Size and the Scope of Government*”, *Washington: International Monetary Fund*;
33. Harrington, J.E. (1993), „*Economic policy, economic performance, and elections*”, *American Economic Review*, no. 83: 27–42;
34. Hayo, B. (1998), „*Inflation culture, central bank independence and price stability*”, *European Journal of Political Economy*, no.14: 241–263;
35. Inceu A.M., Lazăr D., Pavel A. Moldovan B., Zai P (2008), „*Comparative Analysis of Health Financing Systems*”, *The international economic conference „Integrative Relations between the European Union institutions and the member states*”, Sibiu, Romania, Volumul III „*Finance, Banks, Accounting and Informatics as Institutions and Processes*”, „*Lucian Blaga*” *University Publishing House*, ISBN 978-973-739-594-8, Sibiu:247-256;

36. Inceu A.M.,Lazăr D., Pavel A. Moldovan B., Zai P (2008), „*Financing Higher Education across Europe*”, The international economic conference „Integrative Relations between the European Union institutions and the member states”, Sibiu, Romania, Volumul III „Finance, Banks, Accounting and Informatics as Institutions and Processes”, „Lucian Blaga” University Publishing House, ISBN 978-973-739-594-8, Sibiu:256-268;
37. Inceu A.M.,Lazăr D., Zai P., Babici M. (2009), „*Survey on EU27 budgets:main revenues* ”, Revista Transilvană de Științe Administrative, nr.27 E/2009, ISSN: 1842-2845,pag.129– 145;
38. Isărescu M.,(2003), „*Spre o nouă strategie de politică monetară: țintirea directă a inflației*”, Disertație cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa, Craiova, p.7-8;
39. Karp, L. &J. Perloff (1990), „*Why Industrial Policies Fail: Limited Commitment*”, Discussion Paper no.450, London, Centre for Economic Policy Research;
40. Kaufmann, D. Kraay, A., Zoido-Lobaton, P. (1999) „*Governance matters*”, Word Bank, Development Economics Research Group. Washington, D.C.;
41. Kaufmann, D., Kraay, A. (2002), „*Growth without Governance*”, Policy Research Working Paper 2928, World Bank;
42. Kaufmann, D., KraayA., Mastruzzi, M., (2004) „*Governance matters III: governance indicators for 1996, 1998,2000 and 2002*”, World bank economic review 18, p. 253-287;
43. Kaufmann. R., Segura- Ubierno, A. (2001), „*Globalization, domestic politics and welfare spending in Latin America: A time series cross-section analysis, 1973-1997*”, World Politics, 53(4), pag.551-585;
44. Keen, M., Lighthart, J.E. (2005), „*International Information Sharing and International Taxation: a primer.*” International Tax and Public Finance. 13(1): 81-110;
45. Lazăr D., Zai P., Inceu A.M (2004), „*Elemente de fundamentare a cheltuielilor municipiului Baia Mare folosind metode moderne de elaborare a bugetului*” ,în colaborare, Volumul „Lumea financiară – Prezent și perspective”, Editura Casa Cărții de Știință:317-325;
46. Leahy, D. &P. Neary (1996), “*International R&D Rivalry and Industrial Strategy without Government Commitment*”, Review of International Economics, 4, 322-338;
47. Lee Walker, (1996) „*The Changing Arena: State Strategic Economic Development*”, Policy Studies Review, no.3;
48. Levinson, A. (1998), „*Balanced budgets and business cycles*”, National Tax Journal, no. 51(4): 715–732.
49. Lindbeck, A.,&Weibull, J.W. (1987), „*Balanced-budget redistribution as the outcome of political competition*”, Public Choice Review, no. 52: 273–297;
50. Lindstrom G. (2005), „*EU-US burdensharing: who does what?* ”, Chaillot Paper no. 82, September, p. 30.
51. Logan, R. R. & O’Brien, J. P. (1989), „*Fiscal illusion, budget maximizers, and dynamic*”, Public Choice, no. 63, p.221–235;
52. Mederer, W. (1996), „*The Future of State Aid Control*”, Competition Policy Newsletter, 3(2), 12-14;
53. Mooij, de R. and Nicodème, G. (2006), „*Corporate Tax Policy, Entrepreneurship and incorporation in the EU*”, Economic Paper. No. 269 and CESifo Working paper, No. 1883;
54. Mueller, D. C. (1976), „*Public choice: A survey*”, Journal of Economic Literature, no. 14(2): 395–433;
55. Neven, D. &P. Seabright (1995), „*European Industrial Policy: the Airbus Case*”, Economic Policy, no.21;
56. Oates, W. E. (1999), „*An essay on fiscal federalism*”, Journal of Economic Literature, no. 37, p.1120-1149;
57. Olson M., Zeckhauser R. (1966), „*An economic teory of alliances*”, Revista Econ Stat, no. 48,p.266-279;
58. Patroi, C.(2005), „*Direcții de perfecționare a mediului de afaceri românesc pentru stimularea intrărilor de investiții străine*”, Revista Finante publice și contabilitate, v. 16, nr. 6, p. 45-47;
59. Paul de Beer, Vrooman C., Wildeboer J. M., Measuring welfare state performance: three or two worlds of welfare capitalism?, Luxembourg Income Study Working Paper No. 276, 2001, p.11
60. Pulpanova L (2004), „*Trends in the selected government expenditures by function*”, Economy and Finance, no.43:22-24
61. Quinn, D. (1997), „*The correlates of change in international financial regulation*”, American Political Scrinece Review, 91 (3), pag 531-551; Rodrik, D (1998), „*What drives public employment?*”, NBER Working Papers 6141;
62. Rodrik, D. (1997), „*Has globalization gone too far?*”, Washington DC: Institute for International Economics;
63. Rodrik, D. (1998), „*Why do more open economies have bigger government*”, Journal of Political, Journal of Political Economy no.106: 997–1032;
64. Roemer, J. (1997), „*Political-economic equilibrium when parties represent constituents: The unidimensional case*”, Social Choice and Welfare Review, no.14: 479–502;
65. Rogers, D. L., & Rogers, J. H. (2000), “*Political competition and state government size: Do tighter elections produce looser budgets?*”, Public Choice Review, no. 105: 1–21;
66. Roine J.(2006), „*The political economics of not paying taxes*”, Public Choice Review, no.1:127;
67. Rudra, N. Haggard, S., (2005), „*Globalization, democracy, and effective welfare spending in the developing economies, comparative political studies*”, vol.38 nr.9, noiembrie, p.1015-104;

68. Simons, H. (1944), „*On Debt Policy*”, *Journal of Political Economy*, 52, December, :61-356;
69. Sobel, R. S., & Holcombe, R. G. (1996), „*Measuring the growth and variability of tax bases state revenue forecasts*”, *Review of Economics and Statistics*, no.71(2): 300–308;
70. Spencer B. (1985), „*Export subsidies and International Market Share Rivalry*”, *Journal International Economics*
71. Șerbănescu, I. (2004), „*Creșterea economică, furnizoare sau consumatoare de substanță economică*”, *Piața financiară*, nr. 1: 8-10;
72. Tanzi, V., Schuknecht, L. (1997), „*Reconsidering the Fiscal Role of Government: the International*”, *American Economic Review*, American Economic Association, vol. 87(2);
73. Thompson, E. (1967), „*Debt Instruments in Both Macroeconomic and Capital Theory*”, *American Economic Review*, no.57, 1196-1210;
74. Tiebout, C (1990), „*A pure teoty of Public Expenditure*”, retipărită in *Readings in Public Sector Economics*, Editata de S.Baker și C Elliott, Mass:D.C. Heath, Lexington;
75. Tiebout, C (1990), „*A pure teoty of Public Expenditure*”, retipărită in *Readings in Public Sector Economics*, Editata de S.Baker și C Elliott, Mass.:D.C. Heath, Lexington;
76. Tiebout, C. (1956). „*A pure theory of local government expenditures*”, *Journal of Political Economy*, no. 64(1): 16–24;
77. Timothy Clark, „*How to Succeed against Business*”, *National Journal* , 3 May 1986;
78. Tridimas, G. (2001), „*The economics and politics of the structure of public expenditure*”, *Public Choice* 106;
79. Tulai C., Bizo D., „*Les principes de la fiscalité dans le Code fiscal roumain*”, în “*Finanțe. Provocările viitorului*”, n.3, Craiova, 2004
80. Tullock G. (1959), „*Problems in Majority Voting*”, *Journal of Political Economy*, no.67:571-579;
81. Vaubel, R. (1986), „*A public choice approach to international organization*”, *Public Choice*, no. 51: 39–57;
82. Vazquez M. (1981), „*Selfish Preferences vs. Public Regardingness in Voting Behaviour*”, *Journal of Economics*, no.15:349-361;
83. Wagner, G. A. (2001), „*Political control and public sector savings*”, *Public Choice Review*, no.109: 149–173;
84. Wolfgang Eggert and Laszlo Goerke (2004), „*Fiscal Policy, Economic Integration and Unemployment*”, *Journal of Economics* Vol. 82, no. 2: 137–167;
85. Yavas, A. (1998), „*Does too much government investment retard economic development of a country?*”, *Journal of Economic Studies*, vol.25,nr.4:296/308;
86. Zai P, Inceu A.M., Lazăr D., (2010), „*Modele ale politicii de subvenționare a economiei întreprinderii din perspectiva principalelor instrumente folosite*”-în curs de publicare
87. Zai P, Inceu A.M., Mara R., (2008), „*Study regarding the most important public expenditures in EU27*”, The international economic conference „*Integrative Relations between the European Union institutions and the member states*”, Sibiu, Romania, Volumul III „*Finance, Banks, Accounting and Informatics as Institutions and Processes*”, „*Lucian Blaga*” University Publishing House, ISBN 978-973-739-594-8, Sibiu:268-279;
88. Zai P, Inceu A.M., Mara R., (2009), „*Politica de subvenționare a întreprinderilor din Uniunea Europeană*”, The international economic conference „*Impactul structural și Funcțional al Investițiilor Străine Directe în Contextul Instabilității Financiare Globale*”, „*Universitatea de Vest*” Timișoara;
89. Zai P. (2007) „*Aspecte conceptuale legate de politica bugetară și principalele politici economice*” *Revista Transilvană de Științe Administrative*, nr. 2(20)/2007, ISSN: 1454-1378;
90. Zai P. (2008), „*Considerente privind componentele politicilor bugetare* ” , *Revista Transilvană de Științe Administrative*, nr.1(21)/2008, ISSN: 1842-2845,pag.141– 158;

Legislație:

1. Legea 273/2006 privind finanțele publice locale publicată în M.O. nr. 618 din 18 iulie 2006;
2. Legea 500/2002 privind Finanțele Publice, publicată în M.O. n. 597 din 13 august 2002;
3. Legea Bugetului de Stat nr. 486/2006 publicată în M.O.1043/29 decembrie 2006;
4. Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1954 din 16 decembrie 2005 pentru aprobarea Clasificației indicatorilor privind finanțele publice publicat în monitorul oficial nr. 1176 din 27 decembrie 2005

Surse internet:

1. <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm>
2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Eurostat>
3. www.insse.ro/cms/files/eurostat/
4. www.oecd.org/dataoecd/18/0/2666146.pdf
5. <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>
6. <http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/een00155.htm>
7. <http://eur-lex.europa.eu/budget/data/>
8. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache>

9. http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.html
10. http://ec.europa.eu/enterprise/sme/fund_tools/fund_tools_readme_ro.htm
http://circa.europa.eu/irc/dsis/eurostat50/info/data/en/today_2.htm
11. www.insse.ro/cms/files/eurostat/
12. www.biblioteca.ase.ro
13. www.worldbank.org
14. <http://www.greentaxes.org/>; <http://www.tax.org/quotes/quotations.htm>
15. www.doingbusiness.org
16. www.hm-treasury.gov.uk
17. www.belgium.fgov.be
18. www.denmark.dk/en/
19. <http://www.bundesfinanzministerium.de>
20. www.finances.gouv.fr
21. <http://www.regeringen.se>
22. <http://www.mnec.gr/en/>
23. www.imf.org

Alte surse:

1. Carta europeană de autonomie locală
2. Government Finance Statistics – *Summary Tables Data 1999 – 2005*, (2007);
3. *Manualul de Statistică a Finanțelor Guvernamentale*, (2000)
4. *Preocupări și tendințe în cercetarea economiei publice*, (2006)
5. *Țările Uniunii Europene* (2007)
6. European Commission (2007), „*Structures of taxation systems in the European Union*”:10-14;
7. European Commission (2007), „*Taxation trends in the European Union*”:6-9;
8. Raport al C.E. (2009), *Scoreboardul ajutoarelor de stat*;
9. Rapoarele Consiliului Concurenței privind acordarea ajutoarelor de stat în România perioada 2000-2006